

בס"ד,

ערב שבת פר' ויקהל שקלים כ"ט אדר א' תשפ"ד.

לידידי ומכריי קוראי ומתענגי הגליון 'מעדני הפרשה'.

הבטחתי בשבוע שעבר לספר את סיפור ההשגחה פרטית של בני שיחי אבל שינוי דרמטי אירע בעולם ביום שישי שעבר ואינני יכול לעבור לסדר היום מבלי להתייחס לכך, ולדעתי אסור להתעלם מכך, לא רק אני, כי אם כל אחד ואחד מחוייב לעשות משהו בנידון, שהרי אין לנו הפעם את הפריווילגיה שהתורה העניקה של "ידינו לא שפכו את הדם הזה" ועאכו"כ שאיננו יכולים לומר את המשך הפסוק "ועינינו לא ראו".

כדי להציג תמונה ברורה, אפליג קמעה למחזות רחוקים קצת, עד כמה שאני זוכר ואח"כ אגיע אל הענין המרכזי.

ישנם שינויים שמתרחשים במשך תקופה ובשעת מעשה לא מורגש השינוי, ורק בסוף התהליך, כאשר מתבוננים לאחור מבחינים כי משהו גדול ומיוחד אירע כאן. כמו שחז"ל אומרים כי סיפור מגילת אסתר נפרשת במשך כעשר שנים, אירוע פה אירוע שם ועוד אחד ועוד אחד ולבסוף יש מגילה שמספרת את הסיפור כולו עם כל המהפך שבו.

כשהייתי ילד, לא היה אפשרי לאדם מן השורה לפתוח גמרא ולהבין את הנאמר בה ומי כבר מדבר על תלמוד ירושלמי, שכלל לא היה ניתן להשגה, ואם מישוהו התחיל תהליך חזרה בתשובה, גמרא לא אופציה ללימוד, אלא אם כן היה לו מורה סבלני שילמד אותו.

אט אט התחילו טפסופים, לפני כ-40 שנה, הרב שבתי סבתו הקליט שיעורים בעברית על כל הש"ס, וזכורני שאחי ר' שמעון היה לו בבית, גמ"ח של קלטות של הרב סבתו ויהודים היו מגיעים כל ערב להחזיר קלטת ולקחת את הקלטת של הדף הבאה אחריה.

ולפתע שמענו שמועה, כי יהודי בשם הרב עדין שטינזלץ הוציא כרך של מסכת בתלמוד בבלי עם פירוש ברצף על כל מילה, (בלי צורת הדף), אבל מסביר כל מילה, לא הספקנו לעכל את המידע ולחזות בפלא בעינינו וכבר יצאו איסורים וחרמות על הפירוש, עיקר הטענה היה על 'עמל התורה' שיכחד מן העולם (אח"כ, כשחיפשו בזכוכית מגדלת מצאו גם טענות מהותיות כביכול).

אני זוכר את עצמי כבחור צ"ק צעיר, תוהה ביני לבין עצמי, האם ישיבה מאומצת ושבירת ראש בנסיון להבין פירוש מילים כמו 'כרוספדין' ו'אספנינוס' וכדו', זה נקרא "עמל התורה"? האם עמל התורה אין הכוונה לשבת ולהתעמק בדברי התנאים ולנסות להבין את הנקודה הפנימית העמוקה שבהם? בסקרנותי כי רבה, הלכתי אז בהיחבא לחנות ספרים באזור מודרני לראות את הפלא הזה כדי לנסות להבין על מה יצא הקצף?

לא עבר זמן רב וקולו של הרה"ג ר' מיכל זילבר שליט"א הפציע בעולם בשיעוריו הבהירים המוקלטים על קלטות ונפתחו ספריות בשם 'קול הדף' ולאחר מכן קו טלפון שניתן היה לשמוע את הדף היומי ואני הקטן לא הבנתי אז, מה ההבדל בין מישוהו שכתב את פירושו על ספר, לבין מי שהקליט את זה על קלטת? מדוע בשמיעת שיעור בקלטת אין פגם ב"עמל התורה"? בתמימות ילדותית, לא הבנתי אז, שלא משנה "מה עשה"? אלא "מי עשה"?

ואז שמענו שמועה, שבארה"ב מתרחש משהו גדול. חברה בשם "ארטסקול" התחילו להוציא ש"ס באנגלית עם פירוש על כל מילה והסברים ברורים נלוים, ואח"כ זה תורגם ללשון הקודש והעניינים התחילו להתפתח מהר יותר.

כיום יכול כל מי שידע לקרא, לפתוח כל מסכת וללומדה ולהבינה ובמבט אחורה של פחות מיובל שנים, מתגלה לנגד עינינו פסיפס מרהיב של מהפך היסטורי שהמתין 2000 שנה עד לדורנו ואשרינו שזכינו.

ובסיבוב חד, קשה להאמין, שעד לפני עשור, היינו לומדים חומש רש"י על הפרשה ו"שוברים את הראש" להבין את שטף דבריו הקד', עד שבבת אחת פרץ לתודעתנו החיבור המופלא "רש"י כפשוטו", ועשה מהפך, ובתוך זמן קצר הוא הפך לספר הכרחי בכל בית בישראל ובכל בית כנסת ובית מדרש.

והיה אם היית שואל כל יהודי ואני בתוכם: מי חיבר את החיבור המופלא הזה? היו עונים לך: סביר להניח, כי צוות גדול של ת"ח ישובו על המדוכה שנים רבות ויצרו את היצירה הזאת.

אלא שהאמת איננה כך, 55 שנה קודם לתחילת יצירת החיבור הזה, שלח הקב"ה נשמה לעולם, לתוך משפחה ברסלבית שורשית וחשובה ונקרא שמו 'נפתלי אנשין' ומינקותו ניכר בו כלשון הכתוב בפרשתנו, "מילא אותו רוח אלוקים, כתבונה ובדעת, לחשוב מחשבות" וכו', וכשגדל הילד, וכדי לקיים בו 'יהב חכמתא לחכימין' הגיע הבחור להיכלו של רבינו הגדול בעל 'בן מלך' זיע"א ושאל לתוך ורידיו את כל מעדני עולם הרוחניים שרבינו הרעיף עליו וינק ממנו כל העשרה קבין של שכל הישר ומחשבה צלולה שעיקרה היא, שדברי התורה הם דברים המתיישבים על הלב ולא ספר חידות תמוה. ברור שאחר שהעורך כתב את פירוש הדברים, היה אחרי צוות, שהגיה ובדק וטחן וטחן הדק היטיב ושקל וטרה והוציא לאור תעלומה בבהירות נפלאה. לאחר ההצלחה המסחררת, שלא היה עליה עוררין וקטרוגין, הרגיש המחבר כי הגיע הזמן להנגיש את תורתנו הקדושה, לכל איש מישראל, למען יוכל ללמוד הפרשה, אחר הבנת דברי רש"י, גם באופן של הבנת לשון המקרא כפשוטו.

ר' נפתלי לא חשב לרגע, כי חיבור זה צריך להיות תחליף לשיטת הלימוד המסורה לנו מדור דור, חומש ורש"י, וכך כתב מפורש בהקדמה לחומש, שחיבור זה אינו אלא ספר עזר למי שחפץ להכיר את התורה ברובד הפשט כפי שרבותינו הראשונים פירשוה, ובשכלו הישר יגע ועמל לצרף הדברים באופן שוטף ובפענוח דבריהם, כדי שיוכל הלומד לנווט דרכו בפסוקים בדרך הפשט הקרוב ביותר ליישבם על הלב.

כשנגיש אל המלאכה, נתברר לו כי זו משימה קשה מאוד, כי בעוד דברי רש"י הם גישה של פשט, המשתלב עם דרש המתחבר אל הפשט, הרי שפשטני המקרא רבים הם ויש להם גישות שונות ואין זה פשוט לברור מתוכם מה הכי קרוב אל 'פשוטו של מקרא', שזו היא מטרת החיבור.

ימים ולילות יגע ויזע, אימץ את כל נימי נפשו, כוחו ומרצו להוציא הדברים בבהירות רבה וכאשר התלבט בין כמה דעות במפרשי הפשט ולא מצא מוצא, היה נעמד בתפילה ומתחנן אל בוראנו נותן התורה שיאיר ליבו ועיניו להגיע אל לחקר האמת וזכה לבחינת 'גברא דמריה סיייעיה' ואחר כמה שנים הוציא דבר שלם ומתוקן מתחת ידו והאיר עיני העולם.

וכמו כל דבר טוב, יום אחד זה קרה, איש אחד, שלח אימייל למנהל של המכון וכתב להם כי יש הרבה דברים שלטעמו יש לשנות והוא מציע למכון שיוציאו חומש נוסף תחת שם אחר וכדי שלא יחשדו שזה מאותו מכון, הוא ישנה סגנון וכמובן שינוי שם ויתקן את הטעון תקון לדבריו ויהיה 2 חומשים והתחרות בריאה כידוע וגם שפע כלכלי יהיה נסרף אחריו.

באמת, לו הייתי מנהל המכון, ובמבט עסקי, יתכן שהייתי קובע פגישה איתו והולך לכיוון כזה, בפרט במעמדי כיום שאני יודע מה נחש אחד עלול לעולל, אבל ידידי מנהל המכון לא סבר כך וזכותו כמובן וענה לו מה שענה לו ולא צפה כמובן עם מי יש לו עסק.

בנוסף זה היתה בעיה נוספת ושמה 'הרב אורי הולצמן', הוא היה אחד המגיהים של 'רש"י כפשוטו' ומשום מה החליט או החליטו מי שהחליטו שהוא המחבר וכל השאר שמות כיוסר.

ומה הבעיה עם ר' אורי? זה כבר קשור להיותו מיוחד עם הרמ"ם של בית מדרש הגר"א, ומה הבעיה עם בי"מ הגר"א? זה כבר נושא למאמר נפרד.

אבל משהחליטו שר' אורי הוא הדבר, כל האמצעים נעשו קודש והותרו כל הרצועות, התחיל מסכת טרור לכל מי שנתן הסכמה על החומש שיחזור בו מהסכמתו, וכאשר הגיעו לבית דין ידוע מסויים, שמסתבר שעליהם התכוון ירמיהו הנביא בקינות במגילת איכה בכתבו "השופכים בקרבם דם צדיקים" ואף רמז בראשי התיבות של הפסוק למי הוא מתכוון. ואף שלמה המלך אמר בקהלת "מקום המשפט שמה הרשע" ולא נראה שהתכוון לבג"צ אלא לשינוי אות אחת, וכל זה אני כותב מנסיוני רב השנים כידוע. אך במקרה זה הם נתקלו בבעיה, כי אחד הדיינים מכיר את החומש היטב ואת המחבר מנעוריו והודיע כי אם יוציאו מכתב נגדו הוא פורש מהבית דין אך פטור בלא כלום אי אפשר, שהרי הטרוריסטים איימו כי יש להם ב"ד אחר ואין זה כבוד שהב"ד הגדול ישתרך מאחור ולא יזכה לכבוד להיות השופך דם הראשון והראשי

כלית ברירה נאלצו להתפשר ולהוציא מכתב כי יש דברים בחומש שטעון תיקון ובית דין יעמידו ת"ח שיעברו על הדברים ויתקנו במהדורה חדשה ובכתיבים אין להפיץ המהדורה קמא.

כשלמדתי בבחורות בשיבה גדולה מסויימת, היה שם בחור אחד שבאנגלית קוראים לזה 'טראבעל מייקער' שפירושו 'עושה בעיות סדרתי', ואינני מתכוון על בעיות פיזיות אלא ובעיקר מילוליות, על כל דבר היה לו ביקורת שלילית ועליו התכוון אלברט איינשטיין כשאמר: 'תתרחקו מאנשים שליליים שעל כל פתרון ימצאו בעיה', אני התרחקתי ממנו ולא בגלל דברי החכם, אלא שבטבעי אני אופטימי ואוהב לחפש את החיובי בכל דבר, ולאורך שנות חיי שילמתי על זה הרבה פעמים ביוקר, שנתתי אמון בבני אדם תככים, ועדיין אני חושב שהמחיר שווה את זה, חיים רגועים ללא מורא, אמנם חז"ל הזהירו מפני זה והזהירו אותנו שצריך דרך ממוצע של 'כבדהו וחשדהו' וחז"ל מבקרים ביותר את הצדיק גדליהו בן אחיקם על שלא האמין ליוחנן בן קרח שבא להזהירו שישמעאל בן נתניה מבקש להורגו ואף קבעו צום על כך 'צום גדליה'.

כיון שמאז ומתמיד אני סולד מאנשים שמחפשים רק שלילי, לכן התרחקתי מאותו בחור, לא עשיתי כלום, רק שמרתי מרחק, לא רציתי להיות מבוקר על ידו. לא התפלאתי לאחרונה, כשנתגלה, שבנו של אותו תלמיד ישיבה התחבר במערכה זו לאותו רשע שהתחיל את כל הפולמוס שהמשתות ביניהם, ששניהם משתייכים לפלג מסויים שחרטו על דגלם כי במערכות (בענייני אידישקייט כביכול) כל האמצעים קודש וכאשר משהו לא הולך כפי שהם סבורים שצריך להיות, הם יוצאים לצמיתים וחוסמים כבישים, שמעבר שזה גול שאין לו השבה ויש חשש שפיכות דמים בכ"פ שזה קורה, חולים שנתקעים בכבישים, אברכים לכולל, אמהות לפעוטותיהם פועלים לעבודתם וכו'.

מכיון שלא הצליחו עם הבית דין שהיה אמור להיות חוד החנית, קיימו בעצמם 'הרועה לשקר ירחיק עדותו' והגיעו לעיירת הישיבות בארה"ב, שם יש מי שמוכן לרקוד לפי צלילי אותו פלג בעינים עצומות וקיבלו בלאנק עם חתימות הרבנים (אני מעדיף לחשוב כך, מאשר לחשוד בראשי הישיבה והרבנים שהם בעצמם כתבו את כתב השיטת דברי הבלע האכזריים הללו) וה'עסקנים' כתבו מעל החתימות ככל העולה על רוחם ולא נרגעה רוחם עד שהכתירו את המחבר למין ואפיקורס הממשיך דרך ההשכלה הארורה, עפרא לפומייהו.

לא אלאה אתכם בתיאורים של סוגי הטרור שעשו לרבנים שסירבו לצרף חתימתם שהרבנים בעצמם סיפרו לי. ובכתיבים התחילו לצוץ חיבורים וקונטרסים ואף התחילו לחטט ולחפש בזכוכית מגדלת בחיבור הראשון "רש"י כפשוטו" וכתבו גיבובי שטויות וטענות סרק, וברור שמי שכתב אותם לא מגיע לקרסוליו של ר' נפתלי ואין לו אחוז אחד מיושר מחשבתו של ר' נפתלי.

ר' נפתלי לקח את זה מאוד קשה, היה קשה בעיניו העובדה שאף אחד לא קרא לו לשבת על המדוכה, לשמוע ממנו מהיכן המקור לזה ולזה וגם העובדה שמפעל חייו נעצר, כל השמחה שמילאה את ליבו הגדול בהצלחת חיבוריו הפכה ליוגון בידעו כמה גדול ההפסד שבעצירת הדבר, מה עוד שאנשי הבלע החלו להעלים את החומשים מבתי המדרש ולגוזלם בשאט נפש ובכך לגרום גם צער לרבבות בני ישראל שהחומש היה קילורין לעיניהם. לפני כמה חודשים, ישבתי בביהמ"ד דחסידי גור באנטוורפן וישב לידי יהודי מבוגר ולמד הפרשה בחומש הזה, שאלתי אותו: לא שמעת שהחומש נאסר? והוא ענה כמעט בגערה: 'האק נישט אין קאפ', אל תבלבל במוח, 70 שנה לא ידעתי ללמוד שטיקל חומש, התורה היתה נראית בעיני ספר לא מובן וחתום ולפתע העולם התהפך ועיני אורו.

וביום שיש עיני עיני חשכו המאורות, ר' נפתלי השיב נשמתו לבוראו מזוכך ומיוסר והדור כולו הפסיד את היצירות הגדולות שעדיין לא זכינו להם. ישנה קלישאה בהרבה מודעות אבל: 'גדולה האבידה ואין לה תמורה', אבל בפועל, בית הקברות מלא באנשים שהיו בטוחים שבלעדיהם העולם יתמוטט, אבל לא כך במקרה דידן, לר' נפתלי אין תחליף, אני מוסר שיעורים בנ"ך ואני מנסה לדמיין במוחי איך היה יכול להיראות העולם התורני אם היינו זוכים ל"נ"ך כפשוטו".

להצטרף maadoney@gmail.com

רק עכשיו נפל האסימון לרבים וטובים שמורטים שערות ראשם וצועקים געוואלד, איך ראינו בצרת אחינו בהישפך דמו בראש כל חוצות ושתקנו. השתיקה לא תמיד מותרת, מה שאמרו חז"ל "לא מצאתי לגוף טוב משתיקה" זה קאי על הנעלב אך לא על הסובבים הרואים את שפך הדם ושותקים ורק מחכים שהצועק יסתלק וינגישים לנעלב ואינו עולב ומבקשים ברכה, הלא אם מאן דהו יוציא סכין ויגש לדקור מישוהו, ודאי יעצרוהו בכוח, אכן גם לכך התכוונת תורה בקובעה 'כי כאשר יקום איש על רעהו ורצחו נפש כן הדבר הזה'.

טוב מאוחר מלא כלום והשבוע התחילה קול זעקה ועורכי המגזינים 'משפחה' ו'בקהילה' הקדישו את מאמר המערכת לרצח הנורא הלוה. שאלתי השבוע פוסק האם מותר לי להצמיד את המילים 'הי"ד' לשמו של ר' נפתלי והוא ענה לי בחכמה: תכתוב את דברי הפסוק בפרשת עגלב ערופה: "ולאריך לא יכופר כי אם בדם שופכו", עוד הוסיף: דוד המלך, למרות שכאשר שמע על הרג נוב עיר הכהנים נטל האשמה על עצמו, אבל אח"כ, בהזכירו את הרשעים דואג ואחיתופל, הוא אינו חס עליהם ובפרק ק"ט בתהילים הוא מקללם באופן נורא, לא תמיד צריך לוותר ועל אחת כמה וכמה כאשר שופכי הדם באים בשם התורה, בל נשכח שהשנה בשמחת תורה יצאו כמה אלפים לרצוח עם צעקות 'אללה אל אכבר', וכך נראית קנאות כאשר אינה באה יחד עם יראת שמים אמיתית.

הגאון הצדיק ר' נפתלי זצ"ל, טוב היית בחיך ואף אחר מותך, סלח ומחל לנו על שלא מחינו דיו ולא תבענו מספיק את עלבונך ועלבון התורה.

אצרף בזה גם מאמר המערכת של משפחה ובקהילה.

נ.ב. לצערי לא הספקתי להכין גליון 'מעדני הפרשה' אצרף משנים עברו.

בברכת שבת שלום ומבורך

ישראל אהרן קלצקי

לבקשת הצטרפות או כל שאלה או הערה והארה, כתבו לי בכתובת דלהלן: maadoney@gmail.com